



Examination of William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs and H. R. Giger's Works in Terms of Esoteric Symbols

Okan Boydaş^{1,a,*}

¹ Department of Fine Arts Education, Faculty of Education, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 22/05/2024

Accepted: 26/06/2024

ABSTRACT

When we look at the world art history, every artist has used art as a means of expressing himself with his own unique expression language. From this perspective, each artist's expression styles have diversified in line with their own subjectivity and individuality. The cultural accumulation that has developed successively throughout the ages has also manifested itself in works of art. Even though cultures are different in different parts of the world, the effort to define the whole of organs that are similar in terms of both religion and lifestyle has been one of the main topics addressed by artists. When evaluated in this respect, it is important to evaluate the reflections of the concept of esotericism in the works of artists. In this context, the study firstly explains the concepts of esotericism and symbolism, which is the basic tool of esotericism, and then focuses on William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs and others, whom the researcher considers to have contributed to his own works, which he determined in line with the researcher's individual preferences, with his works in world art history. H.R. It is structured on the esoteric examination of Giger's works.

The research is basically a case study. In the investigative examination, the possibilities of qualitative research were used to determine the situation in the field in the light of the findings, by basing the conceptual framework of the research on descriptive tools. In the study prepared by making use of articles, theses, books and publications related to the study, the concept of esotericism is the subject of research in William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs and H.R. It is limited to its effects on Giger's paintings.

Keywords: Esotericism, symbol, Ernst Fuchs, H.R. Giger.

William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs ve H.R. Giger'in Çalışmalarının Ezoterik Semboller Açısından İncelemesi

Süreç

Geliş: 22/05/2024

Kabul: 26/06/2024

Copyright



This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

ÖZ

Dünya sanat tarihine bakıldığında her sanatçı kendine özgü anlatım dili ile kendini anlatım aracı olarak sanatı kullanmıştır. Bu açıdan bakıldığında her sanatçının da kendi özneliği ve bireyselliği doğrultusunda anlatım şekilleri de bu doğrultuda çeşitlik kazanmıştır. Çağlar boyu birbirini takip ederek gelişen kültürel birikim, sanat eserlerinde de kendini göstermiştir. Dünyanın farklı bölgelerinde kültürler farklı olsa da gerek dini gerekse yaşayış bakımından benzerlik gösteren örgelemler bütünü tanımlama çabası başta sanatçılar tarafından ele alınan konuların başında yer almıştır. Bu bakımdan değerlendirildiğinde ezoterizm kavramının sanatçıların çalışmalarındaki yansımalarının değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışma, öncelikle ezoterizm ve ezoterizmin temel aracı olan sembolizm kavramlarının açıklanması, daha sonra ise dünya sanat tarihine çalışmaları ile geçmiş tamamen araştırmacının bireysel tercihleri doğrultusunda belirlediği kendi çalışmalarına katkısının olduğunu düşündüğü William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs ve H.R. Giger'in çalışmalarının ezoterik bakımdan incelenmesi üzerine yapılandırılmıştır.

Araştırma temel olarak bir durum çalışmasıdır. Araştırmacı incelemede araştırmanın kavramsal çerçevesini betimsel araçlardan tarama yoluyla temellendirerek, elde edilen bulgular ışığında alandaki durumu tespit etmek amacıyla nitel araştırmanın olanakları kullanılmıştır. Çalışma ile ilgili makale, tez, kitap ve yayınlardan yararlanılarak hazırlanmış çalışmada araştırma konusu ezoterizm kavramının William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs ve H.R. Giger'in resimleri üzerinde etkileri ile sınırlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ezoterizm, sembol, Ernst Fuchs, H.R. Giger.

^a okanboydas@cumhuriyet.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-3267-1058>

How to Cite: Boydaş, O, (2024) Examination of William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs and H. R. Giger's Works in Terms of Esoteric Symbols, *CUJOSS*, 48(1): 27-34.

Giriş

Hazırlanan bu çalışma, resim sanatında önemli yeri olan William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs ve H.R. Giger'in eserlerinin ezoterizm kavramının içinde barındırdığı ezoterik göstergeler/semboller bakımından değerlendirilmesini içermektedir. Bu bakımdan ezoterizm kavramı, bu kavramın içinde barındırdığı ezoterik göstergeleri, bu göstergelerin sembolize ettiği anlamların ve sembol kavramının açıklanması çalışma açısından önemlidir.

Araştırma kapsamına dâhil edilen Ezoterizm kavramının Türkçe'deki karşılığı "içe doğru olan" anlamını taşıyan "içrek" kelimesidir. İnsan ile yaratıcı gücün arasındaki bağlantıya işaret eden ezoterizm/içrek, kişinin içinde olana yönelmesi durumunun bir karşılığı olarak da görülebilir. Ezoterizm kapsamı içerisinde yer alan gruplar ve ezoterik bilgiler tarafından seçilen kişiler, kendilerine üstatlar tarafından diyalektik bir öğreti biçimi ile öğretilmiş üst bilgileri yine kendinden sonraki öğrencilerine aynı şekilde aktarma yolunu benimsemiştir. Fakat bu üst bilgilerin zaman içinde kaybolma olasılığını ortadan kaldırmak amacı ile kendilerine öğretilen semboller ile kurulu ezoterik bir dil oluşturdular. Buradaki temel amaç ezoterik bilgilerin zamanla ortadan kaybolmasını önleyerek, sadece seçilmiş kişilerin bu bilgilere ulaşmasını sağlamaktır. Bu duruma verilebilecek örneklerden biri Pisagor'dur. Pisagor her sayının birer sembole denk geldiği bir öğreti biçimi geliştirmiş, kendi seçtiği öğrencilerine de çalışmalarını bu semboller üzerinden aktarmıştır.

Tarihsel süreci hazırlanan bu çalışmanın dışında tutulmuş olan Ezoterizm kavramı, ezoterik semboller aracılığı ile günümüze kadar gelmiştir. Zaman içerisinde hayattan kopuk olamayacak olan sanat kavramına da dâhil olan bu semboller sanatsal bir dile de evrilmiştir.

Literatür Taraması

Konu ile ilgili literatür taraması kapsamında ezoterizm, sembol ve sembolizm kavramları ile ilgili dört ana kaynak çalışma içerisine dahil edilmiştir. Bu kaynaklara sırası ile bakıldığında;

Galip Atasağun'un 1997 de yayınlamış olduğu Sembol ve Sembolizm isimli çalışması, hazırlanan bu çalışma için önemli olarak görülen sembol ve sembolizm kavramlarının açıklanması için önemli bir kaynak olarak görülmüştür.

Ergün Candan'ın 2013 tarihli Ezoterizme Giriş isimli çalışması, hazırlanan bu çalışmanın ana konusu olan ezoterizm'in açıklanması bakımından önemli bir kaynaktır.

Berk Yüksel'in Kendini Bilmek Yolculuğu ve Ezoterik Bakış isimli çalışması ezoterizm kavramının anlaşılması açısından önemli bir kaynaktır.

Literatür taramasında elde edilen önemli bir çalışma da Jean Cassou'nun kaleme aldığı Sembolizm, sanat ansiklopedisi isimli çalışmadır. Bu çalışma sembolizm

akımının tarihsel gelişimini anlama bakımından önemli görülmüştür.

Yöntem

Araştırma temel olarak bir durum çalışmasıdır. Araştırmacı incelemede araştırmanın kavramsal çerçevesini "geçmişte yada halen var olan bir durumu varolduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı olan"(Karasar, 2012: 77) betimsel araçlardan tarama yoluyla temellendirerek, elde edilen bulgular ışığında alandaki durumu tespit etmek amacıyla nitel araştırmanın olanakları kullanılmıştır. Bununla birlikte çalışma içerisinde dahil edilen bir başka yöntem de çalışmaların doğası ve çalışmaların tarihsel sıralaması gereği ikonografik yaklaşım olmuştur. Çalışma ile ilgili makale, tez, kitap ve yayınlardan yararlanılarak hazırlanmış çalışmada araştırma konusu ezoterizm kavramının William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs ve H.R. Giger'in resimleri üzerinde etkileri ile sınırlandırılmış olup, bu bağlamda ezoterizm içerisinde geçen kavramlar, sembolizmin resim sanatındaki yeri ve ezoterik göstergeler bakımından bu sembollerin birbirleri ile ilişkileri araştırmanın sınırlılıkları içerisine dahil edilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Ezoterizm

Ezoterizm kavramının Türkçedeki karşılığı "içe doğru olan" anlamını taşıyan "içrek" kelimesidir. İnsan ile yaratıcı gücün arasındaki bağlantıya işaret eden ezoterizm/içrek, kişinin içinde olana yönelmesi durumunun bir karşılığı olarak da görülebilir. Bununla birlikte Ezoterizm kelimesinin kökenine bakıldığında, Yunancadan evrilmiş bir sıfat olduğu görülmektedir. Gizli ve içsel anlamına gelen esoterikos sıfatından türemiştir. Bu kavramı şimdiki hali ile ilk defa Jacques Matter'ın "Histoire Critique Du Gnosticisme" isimli çalışmasında kullandığı görülür (Matter, 1828:83). Diğer bir tanımlama ile Osmanlıca'daki karşılığı batınlık olan ezoterizm kavramı yine "batın" kavramı ile ilişkilendirilerek "iç yüz-çteki" anlamının karşılığı olarak görülmüştür (Candan, 2013:33).

Hedefinde insan olan ezoterik bilgiyi, hayata dair olan temel soruların cevaplandırılmasına yönelik bir kapı açma öğretisidir şeklinde tanımlamak mümkün olabilir.

Sembol

Temel olarak kökeni Mısır uygarlığına dayanan sembol kelimesi, symbolon kelimesinin Grekçe'deki evrilmiş halidir. Türk Dil Kurumu Sözlüğüne bakıldığında sembol, kavramı "duyularla ifade edilemeyen bir şeyi belirten somut nesne veya işaret" (<https://sozluk.gov.tr/>) olarak açıklanmıştır. Sembol kavramına bir başka açıdan bakan Galip Atasağun, "sembol ve sembolizm" isimli kitabında sembolü "...kendisinden başka bir gerçekliğe

dikkat çeken, bir anlatım biçiminin yerine geçen veya onu tasvir eden bir nesne, bir fiil veya insanların yapmış olduğu bir işarettir” (Ataşağın, 1997:369) şeklinde tanımlamıştır. Tüm bunlarla birlikte sembol kavramına genel bir tanım yapmak gerekirse; sembol, soyut bir kavramı anlatmak için kullanılan ve somut bir anlatım biçimi ile şekillenen işaretlerin dili olarak tanımlanabilir.

Sembolizm

Galip Ataşağın sembolizmi, Sembol ve sembolizm isimli kitabında “semboller ile anlatma işlemi veya anlatım aracı olarak semboller kullanma, olayları yorumlamaya ve dile getirmeye yarayan semboller sistemi”(Ataşağın, 1997:381) olarak tanımlarken, Jean Cassou’ya Sembolizm, sanat ansiklopedisi isimli çalışmasında sembolizmi, “değişik etkenlerden geçmiş olan yazınsal ve düşünsel (entellektüel) bir akımın görsel anlatımıdır”(Cassou, 2006:30) şeklinde tanımlar.

Fransa’da 1886’lardan sonra ortaya çıkan sembolizm akımı ilk olarak o dönemin şairleri tarafından benimsenmiş, daha sonra edebiyat ve sanatta da etkilerini göstermiştir. Bu bağlamda özellikle resim sanatı alanında sembolizmi benimseyen sanatçılar, Naturalizmin savunduğu düşüncelere karşı çıkarak, sembolizmin anlatım dilinin üstünlüğünü savunmuşlardır. Bu bağlamda sembolist sanatçıların Naturalistler ile olan mücadelesini Jean Cassou, “sembolizmin doğasındaki özgünlüğü duyumsamak istiyorsak onun Natüralizmle bozuşmasını aklımızda tutmalıyız” (Cassou, 2006:13) şeklinde destekler. Bununla birlikte yine Cassou, sembolizmin tinsellikle olan ilişkisine şu şekilde değinir:“ sembolizm, bilimsel ve teknik topluma, özellikle de yeni keşfedilen fotoğrafçılığın buluşlarına karşı çıkarak, madde karşısında tinselle öncelik verecektir. Bu nedenle, Sembolizm yandaşları, bilinci canlandıran güçlere başvurdu; maddenin ve fizik tarafından yönetilen yasalarının egemenliğine karşı savaşım verirken algıyı, düşseli, dile getirilmemiş olanı yardıma çağırdılar”(Cassou, 2006:30).

Sembolist sanatçıların çalışmalarında kullandıkları teknik ne olursa olsun, beslendikleri temel kaynak kendi bireysellikleri dâhilinde yaşadıkları hayatta yine kendilerini etkileyen düşünce ve yaşam şekilleriydi. Yaşamın içerisinde kendilerini dahil ettikleri alanda karşılıklarına çıkan olayları anlama yolunda, yine bu olayları semboller aracılığı ile dolaylı bir şekilde anlatmayı kural hale getiren sembolistler, bu açıdan bakıldığında gizli olana- üstü örtük olana-sır olana yani ezoterik olana bu anlamda yakınlaşmışlardır.

Araştırma kapsamında önemli bir yere sahip olan sembolizm kavramına kısaca değindikten sonra, yine sembolist kuramcılardan Albert Aurier’in bir sembolist sanat yapıtının nasıl olması gerektiğine dair görüşlerini çalışmaya dahil etmek çalışma bütünlüğü açısından önemli görülmektedir.

Aurier’in Fransa’da 1892 yılında yayınlanmış olan makalesinde bir sanat yapıtının nasıl olması gerektiğine dair temel beş kuralının ilkinin “Sanat yapıtı düşünceli

olmalı, çünkü biricik ölküsü düşüncenin ifadesi olacaktır” şeklinde tanımlarken ikinci kuralı, “sembolist olmalı, çünkü düşünceyi biçimler ile ifade edecektir” şeklinde sıralar. Bunlara ek olarak üçüncü temel kural olarak eklediği düşünce ise, “sentetik(birleşimsel) olmalı, çünkü biçimlerini ve imlerini(işaretlerini) genel anlayışın biçimine göre yazacaktır” şeklindedir. Bu üç düşünce biçimine sanat eserinin öznelliğine değinerek “özel olmalı, çünkü nesne nesne olarak değil, öznenin algıladığı im olarak düşünülecektir” şeklinde öznellik ve nesne arasındaki ilişkiye vurgu yapmıştır. Bununla birlikte beşinci ve son madde olarak sembolist sanat yapıtına, sanat yapıtının dekoratif olması gerektiği savını ortaya atmıştır(Cassou, 2006:52).

Hazırlanmış olan bu çalışma da çalışma ile ilgili temel kavramların açıklanmasından sonra, çalışmanın temel konusu niteliğinde olan William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs, ve H.R. Giger’in çalışmalarını ezoterik göstergeler bakımından irdelenmeye çalışmak çalışma açısından son derece önemli görülmektedir. Bu bağlamda adı geçen bu sanatçıların çalışmalarında kullandıkları sembolist dilin ezoterik olana yakınlığının tartışılması önemlidir.

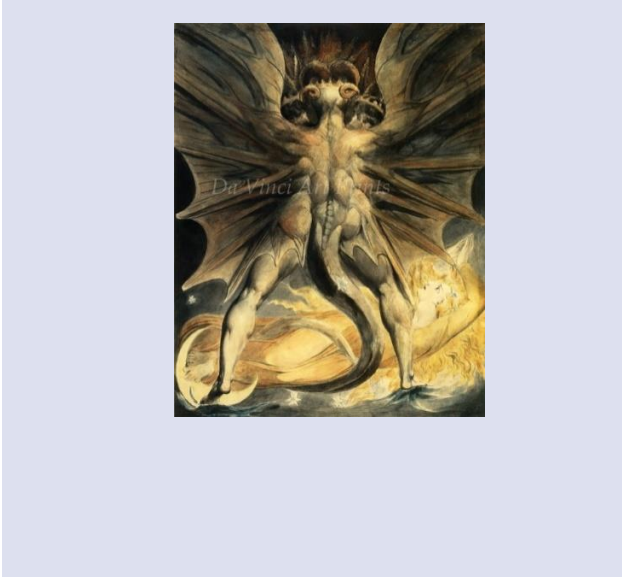
William Blake

Tüm yaşamı boyunca Londra’dan ayrılmayan İngiliz asıllı sanatçı William Blake, çalışmalarının genelinde gerçeklik ve doğa kavramlarına karşı çıkmıştır. Çalışmalarında gerçeküstü bir hayal dünyasını resmeden sanatçının resimlerinde kullandığı semboller aracılığı ile tanımlı gereği gizli olan ezoterizme yaklaşan bir dil benimsediği görülür. Çalışmalarında seçtiği konulara bakıldığında varolandan öte varolmayan figürleri ve bu figürlerin birbiri ile olan ilişkisi üzerinde çalışmıştır. Bu bağlamda Jean Cassou’nun William Blake’un çalışmaları hakkındaki düşüncelerine bakıldığında Onun kişiyi bilinçaltında oluşan korkunç ve soylu biçimler halinde somut hale getirdiği bir evren ile izleyiciyi buluşturduğunu dile getirir(Cassou, 2006:32). Çalışmalarında metamorfoza yönelip ikinci üçüncü tür fantastik figürlerin resmetmesi Onun bilinçaltının sır olan karanlık olan bölümlerine izleyiciyi kanalize etmektedir.



Görsel 1: William Blake, The Ancient of Days, 1827

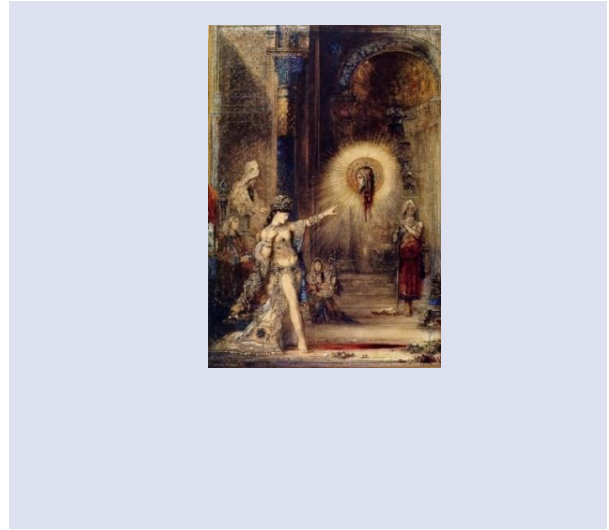
(<https://l24.im/lkFO9u>, Erişim: 23.04.2024)
 Figure 1. William Blake, *The Ancient of Days*, 1827
 (<https://l24.im/lkFO9u>, Access: 23.04.2024)



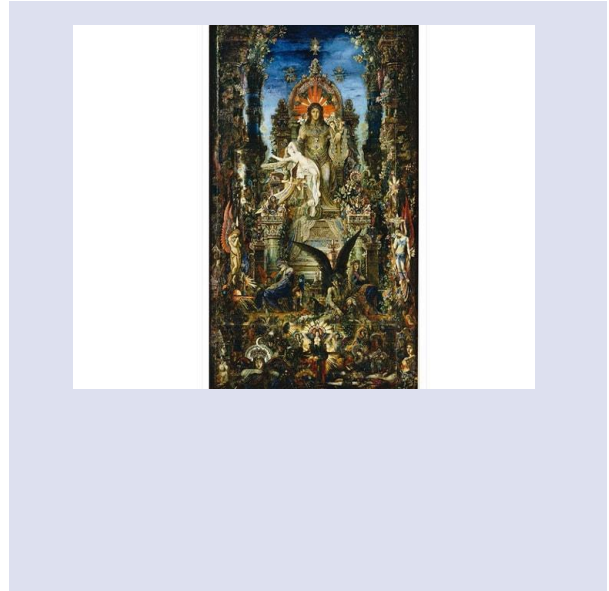
Görsel 2: William Blake, *The Great Red Dragon and the Woman Clothed in the Sun*, 1805 (<https://l24.im/Jdsy9>, Erişim: 23.04.2024)
 Figure 2. William Blake, *The Great Red Dragon and the Woman Clothed in the Sun*, 1805 (<https://l24.im/Jdsy9>, Access: 23.04.2024)

Gustave Moreau

Temel olarak çalışmaları ile sembolizm ve romantizm arasında bir bağ oluşturduğu söylenebilecek olan Gustave Moreau, aynı zamanda sembolizmi benimseyen sanatçılar arasında görülmektedir. Delacroix'dan etkilendiği ilk dönem resimlerine bakıldığında sanatçının eserlerindeki romantizm etkileri açık bir şekilde görülebilir. Bununla birlikte bilinçaltının çalışmalarında büyük etkisinin olduğu her çalışmasında açık bir şekilde görülmektedir. Ona göre bilinçaltına bırakılan farkındalığın, bilinçdışına sanat eseri olarak çıktığı konusundaki düşünceleri tanım olarak ezoterizmin kendini bulma amacı ile paralellik göstermektedir. Bu bağlamda çalışmalarında kullandığı İncil'den aldığı dinsel motiflerin yaradılışı sorgulama yönünde izleyiciye farklı bir bakış açısı sunduğu söylenebilir.



Görsel 3: Gustave Moreau, *L'Apparition*
 (<https://l24.im/hOzgn> (Access: 23.04.2024)
 Figure 3. Gustave Moreau, *L'Apparition*
 (<https://l24.im/hOzgn> (Access: 23.04.2024)



Görsel 4: Gustave Moreau, *Jupiter and Semele*, 1894-95
 (<https://l24.im/yDIktjX>, Access: 23.04.2024)
 Figure 4: Gustave Moreau, *Jupiter and Semele*, 1894-95
 (<https://l24.im/yDIktjX>, Access: 23.04.2024)

Odilon Redon

Fransa'da yaşamış olan önemli sembolist sanatçılardan biri olan Odilon Redon'un çalışmalarına bakıldığında sanat hayatının ilk 20 yılında kömür kalem üzerine çalışmalara yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışmalara ek olarak taş baskı tekniği ile yakından ilgilendiği de sanat tarihi içerisinde bilinmektedir. 1890'lar da renkli çalışmalara başlamadan önce yapmış olduğu karakalem ve taşbaskılarda genel olarak metamorfozu ve deforme edilmiş insan portrelerini çalışmış olan Redon, bu

tarihten sonar pastel ve yağlı boya ağırlıklı çalışarak birçok çalışma üretmiştir.

Çalışmalarında kendi içine dönme, kendi içindekini dışarı çıkarma mücadelesi(egzoterizm) yoğun bir şekilde görülen Odilon Redon, kendi yalnızlığını, sanrılarını resim dili ile ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Bresdin'in öğrencisi olan Odilon Redon'un yine Bresdin'in yalnızlığı hakkında sonsuz bir sürgünün içine çılgın bir şekilde kaçan, yalnız bir adam tanımlaması yapar. Odilon Redon'un yaşamına bakıldığında aslında hocası Bresdin için söylediği bu düşüncelerin kendinin bir yansıması, kendi içsel yalnızlığının bir izdüşümünün dışavurumu olduğu düşünülebilir.



Görsel 5: Odilon Redon, La Grappe or Le Marchand de ballons (<https://124.im/5VDh>, Access: 23.04.2024)

Figure 5: Odilon Redon, La Grappe or Le Marchand de ballons (<https://124.im/5VDh>, Access: 23.04.2024)



Görsel 6: Odilon Redon, Armor (<https://124.im/yc65w>, Erişim: 23.04.2024)

Figure 6: Odilon Redon, Armor (<https://124.im/yc65w>, Access: 23.04.2024)

Arnold Böcklin

Düsseldorf Güzel Sanatlar Akademisi'nde 1845 ila 1857 yıllarında öğrenim gören Arnold Böcklin, Weimar'da Güzel Sanatlar Akademisi'nde 1860'tan 1862'ye kadar öğretim elemanı olarak görev yapmıştır. Böcklin'e göre sanatçının ürettiği çalışmada bir şey anlatması, izleyiciyi şiirsel bir dide düşündürmek ve bu düşünme eylemini müziğin ritimsel izlenimleri şeklinde yapmak şeklinde olmalıdır(Cassou, 2006:30). Romantizm akımının içerisinde sayılabilecek birçok çalışma üretmiş olan Böcklin, Romantizmin etkilerinden kaçış olarak çalışmalarında sembolizm akımına yönelerek genel anlamda mitolojik konular üzerinden çalışmalar üretmiştir. Bu bağlamda Jules Laforge Böcklin'in çalışmalarındaki düş birliğine, fantazi dünyasındaki körlüğe ve doğaüstü olayları anlatım tarzına dikkat çekerek bu anlatım tarzının insane şaşkırtıcı bir keyif verdiğini dile getirir.



Görsel 7: Arnold Böcklin, Playing in the Waves (<https://124.im/vlrPGoD>, Erişim: 23.04.2024)

Figure 7: Arnold Böcklin, Playing in the Waves (<https://124.im/vlrPGoD>, Access: 23.04.2024)



Görsel 8: Arnold Böcklin, *Isle of the Dead*, 1880-1886 (<https://124.im/1VULm>, Erişim: 23.04.2024)
 Figure 8: Arnold Böcklin, *Isle of the Dead*, 1880-1886 (<https://124.im/1VULm>, Access: 23.04.2024)

Ernst Fuchs

Çalışmalarındaki detaycı anlatım, detaylardaki incelik ve öykücü bir dil özelliği taşıması bakımından Art Nouveau akımını benimseyen sanatçılara dahil edilebilecek olan Avusturyalı ressam Ernst Fuchs, resim alanının yanında heykel, grafik ve mimari alanında da eserler üretmiştir. Vienna School of Fantastic Realism Okulu'nun kurucusu niteliği de taşıyan Fuchs'un ilk dönem çalışmaları daha çok dini ve mistik konulardan oluşuyordu. Elestirmenler tarafından çalışmaları şeytanca bulunan sanatçı, çalışmalarında cinsellik, mistik konular, mitolojideki öyküler temalarını sıklıkla kullanmıştır. İşlediği konular bakımından ezoterik sembolleri de sıklıkla kullanması, Onun çalışmalarını ezoterik olana yakınlaştırmıştır.



Görsel 9: Ernst Fuchs, *Christ before Pilate*, 1957 (<https://surrealism.website/Fuchs.html>, Erişim: 23.04.2024)
 Figure 9: Ernst Fuchs, *Christ before Pilate*, 1957 (<https://surrealism.website/Fuchs.html>, Access: 23.04.2024)



Görsel 10: Ernst Fuchs, *Moses and the burning Bush*, 1956 (<https://surrealism.website/Fuchs.html>, Erişim: 23.04.2024)
 Figure 10: Ernst Fuchs, *Moses and the burning Bush*, 1956 (<https://surrealism.website/Fuchs.html>, Access: 23.04.2024)

H. R. Giger

5 Şubat 1940 yılında İsviçre'nin Chur şehrinde doğan sanatçı, karanlık imgelerin 21. yüzyıldaki ustası olarak tanımlanmaktadır. Giger, 1962 yılından 1970 yılına kadar Zürih'te Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda endüstriyel tasarım ve mimarlık eğitimi aldı. İşlediği konular kendi içsel karanlığının birer yansıması niteliğindedir. Bu bakımdan bakıldığında çalışmalarında kullandığı insan figürlerinin deforme edilmiş şekli, bu figürlerin mekanik yapılar dâhilindeki kompozisyonlara eklenmesi ve bu kullanım biçiminin genellikle monochrome tekniği ile yapılmış olması Giger'in kendine özgü sanat anlayışını temsil eder. Genel olarak kasvetli bir iç dünyanın izdüşümü niteliğinde olan çalışmalar, kimi zaman bir mimari yapı içinde, kimi zaman bir film senaryosunun vazgeçilmez parçaları, kimi zaman ise tuval üzerine airbrush tekniği ile yapılmış şekilde izleyicinin karşısına çıkmıştır. Çalışmalarındaki işlediği konular, Onun karanlık hayal dünyasının bir yansıması niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda ezoterizm de kullanılan en önemli sembollerden olan "göz" sembolünü çalışmalarında yoğun bir şekilde kullandığı görülmektedir.



Görsel 11: H.G.Giger, *Necronom IV*, 1976 (<https://124.im/foAZY>, Erişim: 23.04.2024)
 Figure 11: H.G.Giger, *Necronom IV*, 1976 (<https://124.im/foAZY>, Access: 23.04.2024)



Görsel 12: : H.G.Giger, Li-I, 1974 (<https://i24.im/BDFNts>, Erişim: 23.04.2024)

Figure 12: H.G.Giger, Li-I, 1974 (<https://i24.im/BDFNts>, Access: 23.04.2024)

Sonuç ve Öneriler

Çağlar boyu insanların inanç biçimlerinde meydana gelen değişimler ve bu değişimlerin sonuçları insanların olaylara bakış şeklini de değiştirmiştir. Bundan dolayıdır ki insanlar yaşamı, doğayı, yaratılışı sorgulamışlar ve bu kavramları yaşadıkları zamanın doğası çerçevesinde açıklamaya çalışmışlardır. Yaşadığı dönemde gerçeklerse olaylara anlamlar yükleyip, bu olayların kaynaklarına inmeye çalışarak kendilerinden daha üstün olan gücün gerçekliğini sorgulamışlardır. Bu bağlamda sır olana olan ulaşma isteği dünyada yeni kavramların doğmasına yol açmıştır. Bu kavramların başında gelen ezoterizm ve ezoterizmi benimseyen grupların oluşturduğu inanış biçimleri yine sır olana ulaşma çabası içinde olaylara yeni anlamlar aramaya çalışmışlardır. Hayatın bir yansıması niteliğinde olan sanat da bu arayıştan etkilenmiş, ezoterik dilin kullandığı sembolleri çalışmalarında kullanan sanatçılar tarafından benimsenmiştir. Bu bağlamda hazırlanan bu araştırmada yer verilen William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs ve H.R. Giger'in çalışmaları, kullandıkları sembolik dilin ezoterik dile yakınlığından dolayı ezoterizm içerisine dahil edilebileceği sonucuna varılabilir. Adı geçen sanatçıların çalışmalarında kullandıkları konular ve bu konuları anlatım biçimlerindeki semboller kendi içlerinde sır olana ulaşma isteğinin bir yansıması niteliğinde olabilir. Bu bağlamda sanat tarihinde yerleri olan William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs ve H.R. Giger'in çalışmalarının ezoterizm bakımından daha derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Yapılacak olan bu incelemenin sanat ve ezoterizmin birliği üzerinden yeni tartışmalara yol açacağı aşikârdır.

Extended Summary

Within the scope of the literature review on the subject, four main sources related to the concepts of esotericism, symbol and symbolism were included in the study. Looking at these sources in order; Galip Atasagun's work titled Symbol and Symbolism, published in 1997, has been seen as an important source for explaining the concepts of symbol and symbolism, which are considered important for this study. Ergün Candan's 2013 work titled Introduction to Esotericism is an important source in terms of explaining esotericism, which is the main subject of this study. Another important study obtained in the literature review is the study titled Symbolism, art encyclopedia written by Jean Cassou. This study is considered important in terms of understanding the historical development of the symbolism movement.

The research is basically a case study. In the investigative examination, the conceptual framework of the research was based on scanning descriptive tools, which is "a research approach that aims to describe a past or present situation as it exists" (Karasar, 2012: 77), and the possibilities of qualitative research were used to determine the situation in the field in the light of the findings obtained. However, another method included in the study was the iconographic approach due to the nature of the studies and the historical sequence of the studies. In the study, which was prepared by making use of articles, theses, books and publications related to the study, the concept of esotericism is the subject of research in William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs and H.R. It is limited to its effects on Giger's paintings, and in this context, the concepts within esotericism, the place of symbolism in painting art and the relations between these symbols in terms of esoteric indicators are included within the limitations of the research.

The meaning of the concept of esotericism in Turkish is the word "içrek", which means "inward". Esotericism/esotericism, which points to the connection between humans and creative power, can also be seen as a response to the person's turning to what is within him. However, when we look at the origin of the word Esotericism, it is seen that it is an adjective evolved from Greek. It derives from the adjective esoterikos, meaning hidden and inner. It is seen that this concept was used for the first time in its current form by Jacques Matter in his work titled "Histoire Critique Du Gnosticisme" (Matter, 1828:83).

The word symbol, which has its origins in Egyptian civilization, is the evolution of the word symbolon in Greek. When looking at the Turkish Language Association Dictionary, the concept of symbol is explained as "a concrete object or sign that indicates something that cannot be expressed through the senses" (<https://sozluk.gov.tr/>)

British-born artist William Blake, who did not leave London throughout his life, opposed the concepts of reality and nature throughout his works. It is seen that the

artist, who depicts a surreal dream world in his works, adopts a language approaching esotericism, which is secret by definition, through the symbols he uses in his paintings. Considering the subjects he chose in his works, he worked on non-existent figures rather than existing ones and the relationship between these figures.

When we look at the works of Odilon Redon, one of the important symbolist artists who lived in France, it is seen that he concentrated on works on charcoal pencil in the first 20 years of his artistic life. In addition to these works, it is known in art history that he was closely interested in the stone printing technique.

Australian painter Ernst Fuchs, who can be included among the artists who adopted the Art Nouveau movement in terms of his detailed expression, fineness in details and narrative language in his works, produced works in the fields of sculpture, graphics and architecture as well as painting.

Changes in people's beliefs throughout the ages and the results of these changes have also changed the way people look at events. For this reason, people questioned life, nature, and creation and tried to explain these concepts within the framework of the nature of the time they lived in. They questioned the reality of a power greater than themselves by attributing meaning to the events that took place in the period in which they lived, and by trying to get to the sources of these events. In this context, the desire to reach the secret has led to the birth of new concepts in the world. One of these concepts, esotericism, and the belief styles formed by groups that embrace esotericism, have tried to search for new meanings to events in an effort to reach the secret. Art, which is a reflection of life, was also influenced by this search, and the symbols used by the esoteric language were adopted by the artists who used them in their works. In this context, William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs and H.R. are included in this research. It can be concluded that Giger's works can be included within esotericism due to the closeness of the symbolic language they use to the esoteric language.

Kaynaklar

- Atasağun, G.(1997).Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:7, s.369.
- Candan, E.(2013). Ezoterizme Giriş, İstanbul: Sınır Ötesi Yayınları.
- Yüksel, B. (2017). Kendini Bilmek Yolculuğu ve Ezoterik Bakış, Ankara: Akılçelen Yayınları
- Cassou, J.(2006). Sembolizm, sanat ansiklopedisi, (Çev: Özdemir İnce, İlhan Usmanbaş), İstanbul:Remzi Kitabevi.
- Kahraman, J.(2011). Resim Sanatının Ezoterik Boyutları, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Bolu.
- Matter, J.(1828), Histoire Critique Du Gnosticisme, Paris: Tome Second.
- Özburun, Y. Özkan.(2005).Üstün İnsan, İnsan-ı Kamil'e Karşı, Karakalem Dergisi, Sayı: 1, İstanbul.
- Ponty, M. Merleau.(2012).Göz ve Tin,(Çeviri: Ahmet Soysal),İstanbul: Metis Yayınları.
- Stainer, R.(2006). Gizli Bilim,(Çeviri: Ayşe Domeniconi), İstanbul: Omega Yayınları.

- Tokdemir, İ.(2013).Günümüz Sanatında Mistik Etkileşimler ve İçsel Bulma, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Versluis, A.(2007). Magic And Mysticism An Introduction To Western Esotericism, New York: Rowman& Littlefield.